

דף יז.

עין משפט א

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ד ה"ט

הָאוֹמֵר קָרְבַּן מְצָרַע זֶה אוֹ יוֹלֶדֶת זֹו עָלַי. אִם הָיָה אוֹתוֹ
מְצָרַע אוֹ הַיּוֹלֶדֶת עֲנִיִּים מֵבִיא הַנּוֹדֵר קָרְבַּן עָנִי. וְאִם הָיוּ
עֲשִׂירִים מֵבִיא הַנּוֹדֵר קָרְבַּן עֲשִׂיר אַף עַל פִּי שֶׁהַנּוֹדֵר
עָנִי:

הרמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"ה הי"א

עֲשִׂיר שְׁאָמַר קָרְבָּנוֹ שֶׁל מְצָרַע זֶה עָלָיו וְהַמְצָרַע הָיָה
עָנִי הָרִי זֶה מֵבִיא עַל יָדוֹ קָרְבָּנוֹת עֲשִׂיר שְׁהָרִי יָד הַנּוֹדֵר
מִשָּׁגֵת. וְעָנִי שְׁאָמַר קָרְבָּנוֹ שֶׁל מְצָרַע זֶה עָלַי וְהָיָה
הַמְצָרַע עֲשִׂיר הָרִי זֶה מֵבִיא עַל יָדוֹ קָרְבָּנוֹת עֲשִׂיר שְׁהָרִי
זֶה הַנּוֹדֵר חַיֵּב בְּקָרְבָּנוֹת עֲשִׂיר:

ל. כסף משנה: האומר קרבן מצורע זה או וכו'. בר"פ השג יד (דף י"ז) תנן עני שהעריך את העשיר נותן ערך עני ועשיר שהעריך את העני נותן ערך עשיר אבל בקרבנות אינו כן הרי שאמר קרבנו של מצורע זה עלי היה מצורע עני מביא קרבן עני עשיר מביא קרבן עשיר ובגמרא היה מצורע עני מביא קרבן עני ואע"ג דמדירו עשיר ואם דל הוא אמר רחמנא ולא דל הוא אמר ר' יצחק כשהיה מדירו עני וכו' אבל מדירו עשיר ה"נ דמייתי בעשירות א"כ מאי אבל בקרבנות אינו כן חדא אמצורע עני ומדירו עני וחדא למעוטי מצורע עשיר ומדירו עני. ולפי זה כשכתב רבינו מביא הנודר קרבן עני היינו דוקא כשהיה הנודר עני אבל אם היה הנודר עשיר מביא קרבן עשיר וכן כתב רבינו בפירוש בסוף הלכות מחוסרי כפרה ולא חשש לפרש כאן לפי שסמך על מ"ש שם:
מ. כסף משנה: עשיר שאמר קרבנו של מצורע זה עלי וכו'. משנה וגמרא בפ"ד דערכין (דף י"ז) וצ"ע שם:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ג ה"ו

עָשִׂיר שְׁאָמַר עֶרְכִּי עָלַי : או עֶרְךָ פְּלוֹנִי וְשָׁמַע הָעֲנִי
 וְאָמַר מַה שְׁאָמַר זֶה עָלַי. הֲרֵי הָעֲנִי חָיֵב בְּעֶרְךָ עָשִׂיר
 שֶׁהוּא עֶרְךָ שָׁלֵם. אֲבָל עָנִי שֶׁהֶעֱרִיךְ אֶת הָעָשִׂיר וְאָמַר
 עֶרְךָ זֶה עָלַי אֵינּוּ חָיֵב אֶלָּא בְּעֶרְךָ עָנִי שֶׁהוּא כְּפִי אֲשֶׁר
 תִּשְׁיֵג יָדוֹ :

ג. כסף משנה : עשיר שאמר ערכי עלי וכו'. משנה ריש פרק ד' דערכין (דף י"ז) השג יד
 בנודר כיצד עני שהעריך את העשיר נותן ערך עני ועשיר שהעריך את העני נותן ערך
 עשיר אבל בקרבנות אינו כן הרי שאמר קרבנו של מצורע זה עלי היה מצורע עני מביא
 קרבן עני עשיר מביא קרבן עשיר רבי אומר אומר אני אף בערכין כן וכי מפני מה עני
 שהעריך את העשיר נותן ערך עני שאין העשיר חייב כלום אבל העשיר שאמר ערכי עלי
 ושמע העני ואמר מה שאמר זה עלי נותן ערך עשיר. ופירש רש"י אומר אני אף בערכין
 כן אילו מתרמי בערכין דומיא דקרבנות הוי כקרבנות דהא דאמרת דערכין אינם כקרבנות
 משום דלא דמו אהדדי דמפני מה עני שהעריך עשיר נותן ערך עני לפי השג ידו משום
 דאין העשיר חייב כלום ולא דמי למצורע וזה שאמר על העשיר לא נתכוון אלא מפני מדת
 שנותיו של העשיר שפחותים או יתירים על שנותיו שלו הילכך נידון בהשג יד דהא לא
 פירש כלום אלא ערך מדת [שנותיו של] העשיר קבל עליו ודין ערך נידון בהשג יד. אבל
 עשיר שאמר ערכי עלי דהוי חייב ערך שלם דומיא דמצורע עשיר ושמע עני וכו' עכ"ל :
 וכתב הראב"ד א"א זה כרבי וחכמים חולקים עליו ואומרים שאינו נותן אלא ערך עני
 עכ"ל, וכן כתבו התוספות. אבל רבינו סתם דבריו כדברי רבי ונראה שטעמו משום דמשמע
 דרבי לאו לאיפלוגי אתנא קמא אתא אלא לפרש, וכן כתב בפירוש המשנה וז"ל אין בין
 רבי וחכמים מחלוקת אלא מבאר לנו איך יהיה הערך גם כן דומה לקרבן כמו שאמר עכ"ל.
 והטעם מפני שדברי רבי הם דברי טעם מוכרחים בעצמם אבל קשה דאמרינן בגמרא ולרבי
 דאמר אומר אני אף בערכין כן אלמא אמרינן בתר חיובא דגברא אזלינן והא לא צריכא
 קרא למעוטי הוא למעוטי מאי למעוטי מצורע עני ומדירו עשיר ס"ד אמינא הואיל ואמר
 רבי בתר חיובא דגברא אזלינן קמ"ל דמשמע בהדיא דרבי פליג ארבנן ואפשר שסובר רבינו
 דנהי דפליגי בדרשא דקרא בדינא לא פליגי, וצריך עיון ליישב זה :

דף יז:

עין משפט א

הרמב"ם הל' ערכין והרמין פ"ג ה"ה

עָשִׂיר שֶׁהֶעֱרִיךְ וְהֶעֱנִי. **ס** או שֶׁהֶעֱרִיךְ כְּשֶׁהוּא עָנִי וְהֶעֱשִׂיר. הָרִי זֶה חֵיב בְּעֶרְךָ עֲשִׂיר. אָבֵל אִם הֶעֱרִיךְ כְּשֶׁהוּא עָנִי וְהֶעֱשִׂיר וְחֹזֵר וְהֶעֱנִי נוֹתֵן עֶרְךָ עָנִי:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' שגגות פ"י ה"י

הַפְּרִישׁ מַעוֹת לְבִהְמָה וְהֶעֱנִי **ע** יִקַּח שְׁתֵּי תוֹרִים או שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה וַיַּחֲלִל עֲלֵיהֶן אוֹתָם הַמַּעוֹת וַיִּהְיֶה בָּהֶם. הַפְּרִישׁ מַעוֹת לְבָנֵי יוֹנָה או לְתוֹרִים וְהֶעֱנִי. יָבִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה וַיַּחֲלִל עֲלֵיהֶן אוֹתָם הַמַּעוֹת וַיִּהְיֶה בָּהֶן. וְכֵן אִם הָיָה עָנִי וְהֶפְרִישׁ מַעוֹת לְעֲשִׂירִית הָאֵיפָה וְהֶעֱשִׂיר יוֹסִיף עֲלֵיהֶן וַיָּבִיא עוֹף. הַפְּרִישׁ לְעוֹף וְהֶעֱשִׂיר יוֹסִיף עֲלֵיהֶן וַיָּבִיא כְּשֶׁבָה או שְׁעִירָה. אֶפְלוּ הָיָה מוֹרִישׁוֹ גּוֹסֵס הָרִי זֶה עָנִי עַד שְׁיָמוּת מוֹרִישׁוֹ וַיִּירָשָׁנוּ:

עין משפט ג

הרמב"ם הל' מהוסרי כפרה פ"ה ה"ט

מְצָרַע שֶׁהֵבִיא קֶרֶבֶן עָנִי וְהֶעֱשִׂיר **פ** או עֲשִׂיר וְהֶעֱנִי קָדָם שִׁיקָרִיב קֶרְבָּנוֹתָיו הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָאָשָׁם. אִם הָיָה

- ס.** כסף משנה: עשיר שהעריך והעני וכו'. משנה פרק ד' דערכין (דף י"ז): היה עני והעשיר (או) עשיר והעני נותן ערך עשיר ר' יהודה אומר (אפי') עני והעשיר וחזר והעני נותן ערך עשיר, ופסק רבינו דלא כר"י משום דמשמע דת"ק פליג עליה:
- ע.** כסף משנה: אפילו היה מורישו גוסס הרי זה עני וכו'. בפ"ג דערכין (דף י"ח):
- פ.** כסף משנה: מצורע שהביא קרבן עני והעשיר וכו'. משנה וגמ' שכתבתי בסמוך ופסק כר"י לגבי ר"ש ואע"ג דראב"י פליג עלייהו בברייתא ואמר הכל הולך אחר צפרים לא חש ליה כיון שלא נשנה במשנה:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

בַּשְּׂעֵת שְׁחִיטַת הָאֶשֶׁם עֲשִׂיר יִשְׁלַם קָרְבַּן עֲשִׂיר וְאִם הָיָה
עֲנִי יִשְׁלַם קָרְבַּן עֲנִי:

עין משפט ד.ה. הרמב"ם הל' עדות פי"ד ה"ב

מִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ לַחֲבֵרוֹ עֵדוֹת * עַד שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה חֲתָנוּ
וְנַעֲשֶׂה חֲתָנוּ. אוֹ שֶׁיָּדַע הָעֵדוֹת וְהוּא פָּקַח וְאַחַר כָּף
נִתְחַרְשׁ. פְּתוּחַ וְנִסְתָּמָא אֶף עַל פִּי שֶׁיִּכּוֹל לְכוּן מִדַּת
הַקֶּרֶקַע שֶׁהוּא מַעֲיֵד בָּהּ וּמְסִיִּים מְצַרֶּיהָ. שְׁפוּי וְנִשְׁתַּטָּה.
הָרִי זֶה פְּסוּל. אֲבָל אִם הָיָה יוֹדֵעַ לוֹ עֵדוֹת עַד שֶׁלֹּא
נַעֲשֶׂה חֲתָנוּ וְנַעֲשֶׂה חֲתָנוּ וַיִּמְתֵּה בְּתוֹ. פָּקַח וְנִתְחַרְשׁ וְחִזֵּר
וְנִתְפָּקַח שְׁפוּי וְנִשְׁתַּטָּה וְחִזֵּר וְנִשְׁתַּפָּה פְּתוּחַ וְנִסְתָּמָא
וְחִזֵּר וְנִתְפָּתַח כָּשֵׁר. זֶה הַכֶּלֶל כָּל שֶׁתְּחַלְתּוּ וְסוּפוֹ
בְּכִשְׁרוֹת אֶף עַל פִּי שֶׁנִּפְסַל בֵּינֵתִים כָּשֵׁר. תְּחַלְתּוּ
בְּפְסָלוֹת אֶף עַל פִּי שֶׁסּוּפוֹ בְּכִשְׁרוֹת פְּסוּל. לְפִיכֹךְ מִי
שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ בְּעֵדוֹת וְהוּא קָטָן וְבָא וְהַעֲיֵד בָּהּ כְּשֶׁהוּא
גָּדוֹל אֵינָהּ כְּלוּם:

שו"ע הו"מ סימן לג סעיף יג

טו. היה יודע לו עדות ונעשה חתנו, פסול, דתחילתו בכשרות וסופו
בפסול הוא, וה"ה אם היה יודע כשהיה חתנו ומתה אשתו אינו יכול

צ. כסף משנה: מי שהיה יודע לחבירו עדות וכו'. בתרא פרק יש נוחלין (דף קכ"ח)
ברייתא כלשון רבינו כתבה הרי"ף פרק זה בורר. ומ"ש אע"פ שיכול לכוין מדת
הקרקע. שם אמר שמואל דסומא אם מכוין מדת הקרקע ומסיים מצריה כשר ואידחיא ליה
מדתניא האי ברייתא דסומא פסול ולא מכשר אלא בפתוח ונסתמא וחזר ונתפתח:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

להעיד לו, שזה תחילתו בפסול וסופו בכשרות, עד שיהיה ק' תחילתו וסופו בכשרות.

ש"ע חו"מ סימן לה פעיף יג

יג. יג. בפסול ר' הגוף בעינן תחילתו וסופו בכשרות, כגון חרש וסומא ואח"כ נתרפאו לא מהני, אבל ראה ואח"כ נסתמא בב' עיניו ואח"כ נתרפא, מעיד.

ק. מבתרא ק"ח ע"א. ולומדים מהפסוק "אם לא יגיד ונשא עונו" וכתוב "והוא עד או ראה, או ידע, אם לא יגיד" שמע מינה שבעינן שיהיה כשר בשעת ראייה והגדה, אבל נפסל בנתיים לא מצינו שהפקידה תורה. כ"כ בסמ"ע ס"ק כ"א. וה"ה דמי שגירש את אשתו והיה יודע לה עדות לפני שנישאת לו, כשר להעיד לה. ואפי' יש להם בניס. כ"כ בש"ך אפי' להראב"ד.

ר. ברייתא בתרא ק"ח ע"א, אבל פסול מחמת ממון, משהסתלק כשר, ופסול מחמת עבירה אי בעינן בו תחילתו וסופו בכשרות, עיין בש"ך בס"ק ז' דבעינן, ועיין נתיבות ס"ק ל"א בסי' ל"ד.